וארטים לפרשת השבוע

ו ב. וידבר אלוקים אל משה ויאמר אליו אני ה'. פרש"י נאמן לשלם שכר למתהלכים לפני. יש להבין מה זו ההגדרה הזאת למתהלכים לפני? וי"ל שמשה אמר לפני הקב"ה בסוף הפרשה הקודמת למה הרעותה לעם הזה למה זה שלחתני, והיינו שטענתו הייתה שהוא לא פעל מאומה, וע"כ השיב לו ה' כאן, אני משלם שכר גם למי שרק הולך בלבד בשליחותי ואינו משפיע מאומה, והיינו למתהלכים לפני. דברי ישראל.

ו. ו-ח. והוצאתי והצלתי וגאלתי ולקחתי ו-והבאתי. ידוע שד' כוסות הן כנגד ארבע לשונות של גאולה, והוצאתי והצלתי וגאלתי ולקחתי. וקשה הרי יש לשון חמישית, והבאתי. ולמה לא תיקנו כוס כנגדה? וי"ל שה'והבאתי' מתייחס לירושת הארץ כמו שכתוב כאן והבאתי אתכם אל הארץ וגו' ונתתי אותה לכם מורשה. והנה עדיין לא קיבלנו את הארץ מורשה כי מפני חטאינו גלינו מארצנו, ולזה נזכה רק כשיבוא משיח צדקנו בב"א, ומטעם זה אנחנו מוזגים 'כוס של אליהו' ולא שותים אותה ככוס חמישית אלא רק כשאליהו יבשר על הגאולה. להורות נתן.

ו יב. הן בני ישראל לא שמעו אלי ואיך ישמעני פרעה. וברש"י זה אחד מעשרה ק"ו שבתורה. יש כאן ק"ו אם בני ישראל לא שמעו מה יש לי לומר להם מהקב"ה איך פרעה ישמע? וקשה ביותר, הלא מקרא מפורש הוא כי לא שמעו אליו בני ישראל מקוצר רוח ומעבודה קשה, וא"כ יש לפרוך את הק"ו מה לבני ישראל שהיו בקוצר רוח ובעבודה קשה. ויש לומר שפרעה היה בקוצר רוח יותר מישראל, כי הרי פרעה כל היום התאפק שלא לצאת. מרבי ברוך מרדכי אזרחי.

ו יב. ואיך ישמעני פרעה ואני ערל שפתים. יש להקשות הא כבר לעיל ד י אמר משה לקב"ה לא איש דברים אנכי כי כבד פה וכבד לשון אנכי, ואמר לו הקב"ה אהרן יהיה לך לפה, וא"כ מדוע כאן חזר שוב משה על הבעייה אחרי שהקב"ה כבר הבטיחו שיהיה בסדר? וי"ל דמצינו ברמב"ם פ"ז מיסוה"ת דנביא צריך להיות שלם בגופו, וא"כ לעיל משה טען שאין הוא איש דברים כי הוא לא מדבר טוב ואיך ידבר לפני פרעה, וכעת הוא טען שיש לו מום שהוא ערל שפתים וא"כ הוא לא יכול להיות נביא ולא יתייחסו לנבואתו, ע"ז א"ל הקב"ה בפסוק הבא וידבר ה' אל משה ואהרן ויצוום אל בנ"י ופרעה, והיינו שהנבואה באה גם לאהרן ושוב לא יטילו דופי בנבואתו של משה. מגד יוסף.

ו כה. ואלעזר בן אהרן לקח מבנות פוטיאל אשה. הטעם שכתב מבנות פוטיאל שמשמע שלקח כמה בנות ולא אחת, הוא משום שמבואר בב"ב קיג. שאלעזר נשא אשה ומתה. והרי אלעזר היה כהן גדול שאסור לו לשהות ללא אשה, ולפי"ז י"ל שנשא אחות אשתו. דודאי ראובן.

ו כו כז. הוא אהרן ומשה אשר אמר ה' להם הוציאו את בני ישראל מארץ מצרים על צבאותם הם המדברים אל פרעה מלך מצרים וגו' הוא משה ואהרן. יש מקומות שמקדים אהרן למשה, ויש מקומות שמקדים משה לאהרן לומר לך ששקולים כאחד - רש"י. ויש לבאר שלכן באמירה שבני ישראל יוצאים ממצרים משה העיקר כיון שמשה הוציא את בני ישראל ממצרים, ולכן הקדים את אהרן לפני משה לומר שאהרן שקול כנגד משה בזה, אבל באמירה ששניהם מדברים לפני פרעה, אהרן העיקר דהרי משה אמר לקב"ה שהוא לבד לא יכול לדבר לפני פרעה וענה לו הקב"ה שאהרן אחיך יהיה נביאך והוא יהיה לך לפה, ולכן כיון שלגבי הדיבור עם פרעה אהרן העיקר, לכן הקדים בזה את משה לאהרן לומר שמשה שקול כנגד אהרן בזה. ונמצא ששניהם שקולים בכל. פרפרת משה לרבי משה רובינשטין.

ז יא יב. ויעשו גם הם חרטומי מצרים בלהטיהם כן. וישליכו איש מטהו ויהיו לתנינים. ולהלן בפסוק כב במכת דם כתוב ויעשו כן חרטומי מצרים בלטיהם. יש לשים לב לשינויי הלשון, דאילו בהשלכת המטה נאמר **בלהטיהם**, ובמכת דם נאמר **בלטיהם** וי"ל עפ"מ דאיתא בסנהדרין סז: בלטיהם אלו מעשה שדים. בלהטיהם אלו מעשה כשפים. ויש להבין למה במקל והתנין הם עשו זאת במעשה כשפים, ואילו בדם הם עשו במעשה שדים? וי"ל, אומר הבית הלוי, דאיתא בסנהדרין שם שאין השד שולט בדבר הפחות משעורה, כי יותר משעורה הוא יכול להביא ממקום אחר, נמצא שמעשה השד הוא להביא לכאן משהו ממקום אחר. מאידך, כשפים זה אחיזת עיניים, והיינו לעשות כאילו הדבר הנמצא כאן התהפך למשהו אחר. ואיתא שם בגמ' שאחיזת עיניים (כשפים) זה דבר שבטל כשמגיע למים, ולכן בהפיכת המטה לתנין הם עשו במעשה כשפים כי זה הספיק להם. אבל מכת דם שהיה על המים לא יכלו לעשות בכשפים כי מים מבטלים כשפים, לכך הוצרכו לעשות ע"י שדים.

ז יז. הנה אנכי מכה במטה אשר בידי על המים אשר ביאור ונהפכו לדם. יש להקשות מדוע נכתב אשר בידי, איך יכה במטה אם לא בידו? וכע"ז יש להקשות להלן בפרשת בשלח יז ה ו ומטך אשר הכית בו את היאור קח בידך, וגם שם קשה איך יקח אם לא בידו, וא"כ המילה 'בידך' היא מיותרת? וי"ל, אומר ע"כ רבי שמשון מאוסטרופלי, ששם הוי"ה, כשהוא נכתב כסדר, מורה על רחמים, ובלא"ה הוא מורה על דין. וא"כ כשמשה נדרש להכות את היאור כדי להופכו לדם הוא נצרך לדין, והנה על המטה של משה נכתב שם הוי"ה ובכדי שיעשה דינים היה עליו להפוך את המטה מצד עליון שבו היה כתוב שם הוי"ה לצד תחתון כדי להפוך את שם הוי"ה שלא יהיה כתוב כסדרו וע"כ יהיה דין על היאור ויהפך לדם, ולכן כאן היכה במטה אשר בידו והיינו החלק שתמיד בידו, אתו הוא היכה את היאור בשביל שיהיה על היאור דין ע"י שהמטה הפוך ושם הוי"ה לא יהיה כסדר. אבל בפרשת בשלח, ששם רצה משה שיהיה רחמים ולא דין, כי רצה להכות על הצור להוציא מים לישראל, שם אמר הקב"ה ומטך אשר הכית בו את היאור תקח בידך, היינו שהצד שבו היכה את היאור יקח הפעם ביד כדי שיהיה שם הוי"ה ישר וע"ז יהיה רחמים.

ז יח. והדגה אשר ביאור תמות. איתא בנדרים נא: הנודר מהדגה אסור בקטנים ומותר בגדולים, ולאביי שם ס"ל שגם בלשון התורה דג שונה מדגה ודגה היא רק דג קטן. ומקשינן שם בגמ' מהכא דכתיב והדגה אשר ביאור תמות והרי כאן מתו גם הגדולים למרות שכתוב דגה. והגמ' נשארה בקושיה על אביי. ובצפנת פענח יישב את דברי אביי דהכא מתו רק הדגים הקטנים, כי כידוע היאור נחפר ע"י המצרים כדמשמע בכמה מקומות בש"ס שיאור זה מה שנחפר בידי אדם (ועיין ב"ק פא. בתוס' שם) והנה בירושלמי גיטין ה ט איתא שמי שיש לו דגים במימיו זוכה בהם רק קטנים אבל גדולים לא, וא"כ י"ל שהדגים הקטנים היו שייכים למצרים כי זכו בהם אז נענשו, אבל הדגים הגדולים שלא שייכים למצרים לא נענשו ולא מתו וזוהי דעת אביי. צפנת פענח.

ז כז. הנה אנכי נוגף כל גבולך בצפרדעים. ובמדרש: שהיתה מריבה בין מצרים לכוש על הגבול, היכן בדיוק עובר הגבול, וכעת בצפרדע הקב"ה התריע שיתמלא כל הגבול בצפרדעים והנה כשזה קרה הוכר הגבול בין מצרים לכוש לרעת מצרים, ע"כ המדרש. אותו מדרש בדיוק יש גם במכת ארבה שגם שם כתוב **ארבה בגבולך**, וכתוב שם במדרש שזה היה בדיוק על הגבול להוכיח למצרים שהגבול שרבו עליו שייך ל'כוש'. ויש להבין למה צריך פעמיים להראות דבר שכבר הוכרע בצפרדע? וי"ל ע"פ ב"ב נו. שיש צמח שקוראים לו חצב, והוא מיוחד מאוד בזה שהשורשים שלו חודרים בדיוק ישר עד למטה ומשמש לסימון גבולות, ובו יהושע סימן את גבולות השבטים ע"כ. והנה אחר מכת צפרדע שמו את ה'חצב' הזה להראות הגבול בין כוש למצרים כפי שהתברר ע"י הצפרדע, כי גדר בלבד לא תועיל שהרי אפשר להזיזה בלילה, משא"כ צמח א"א להוציא ולהשרישו בין לילה. אבל לאחר זמן הגיעה מכת ברד שהשחית את כל הצומח, כולל את החצב שסימן את הגבול, לכן הוצרכו שוב לראות איפה עובר הגבול ואת זה ניתן היה לראות במכת ארבה. ולפי"ז מובן מה שדוד המלך אומר בתהלים שבר ברד עץ גבולם, דהיינו החצב.

ח ח. ויצעק משה אל ה' על דבר הצפרדעים. יש להקשות מה הטעם בכל המכות כתוב ויעתר, ואילו בצפרדע כתוב ויצעק? וי"ל, אומר השפתי חכמים, כיוון שבצפרדעים היה רעש גדול שהם קרקרו חזק כמבואר בחז"ל (רש"י ז כט), ולכן כדי להשמיע לאוזניו כדין כל תפילה שצריך לכתחילה שישמיע לאוזניו (שו"ע או"ח קא) הוצרך לצעוק.

ח טו. ויאמרו החרטומים אל פרעה אצבע אלוקים הוא. יש לעיין הלא בכל מקום כתוב יד ה' ומדוע כאן כתוב אצבע? וי"ל שמבואר בעירובין כא. שכל העולם הוי חצי אמה על חצי אמה של הקב"ה. והנה אמה היא שישה טפחים וטפח הוא חמש אצבעות א"כ אמה היא שלושים אצבעות על שלושים אצבעות, וחצי אמה זה 15 על 15 אצבעות. א"כ כל העולם שהוא חצי אמה הוא 15 על 15 אצבעות, והנה אמרו חז"ל (מובא בכמה מקומות בש"ס) שהעולם הוא 6000 פרסה על 6000 פרסה, וכשמחלקים 6000 פרסה ל-15 אצבעות יוצא שכל אצבע היא 400 פרסה על 400 פרסה, ובתענית י. אמרו שמצרים היא 400 על 400 פרסה ולכן מצרים היא אצבע אחת של הקב"ה, וזה מה שאמרו המצרים אצבע אלוקים היא והיינו שמידת הדין של הקב"ה שלטה באצבע אחת שלו שהיא בדקדוק ארץ מצרים כולה. דרוש שמואל.

ט ג. הנה יד ה' היה במקנך אשר בשדה בסוסים בחמורים בגמלים בבקר ובצאן דבר כבד מאוד. מכת דבר ממבט ראשון היא נראית מכה מאוד קלה, בס"ה הקב"ה השמיד להם את כל הבהמות, וכן משמע לכאורה במדרשים שלא האריכו בזה כ"כ. אלא שההתבוננות בפסוק מראה שהתורה האריכה בזה מעבר לכל מכה שהתורה היתה יכולה לכתוב במקנך לבד שזה כולל את כל בעלי החיים, ולשם מה הוצרכה התורה לפרט. וגם הפסוק מסיים דבר כבד מאוד, משמע שהמכה היתה כבדה, וכן איתא בחז"ל 'ביד חזקה' זה הדבר, משמע שדבר זאת המכה הכי חזקה ששם נראה יד ה' יותר מהכל, וצ"ע מדוע? וי"ל שכשמתבוננים רואים שהמכה היתה קשה מאוד למצרים, היא פגעה והחריבה וקלקלה את כל אורחות החיים של המצרים וכפי שמבואר בפסוק. דבר ראשון זה פגע בסוסים, שהיו משמשים לרכיבה (ולהמחשת הדבר נתאר לעצמנו מה קורה כשכל כלי הרכב במדינה מפסיקים לנוע ביום אחד). נמשיך הלאה, חמורים. החמורים הם האמצעי לביצוע ההובלות. ביום אחד משתבשת האפשרות להוביל חבילות ומטענים וכל המסחר מושבת. הלאה: גמלים. הגמלים משמשים ככלי תחבורה למרחקים (כמו אניות ומטוסים). הלאה: בקר. הפגיעה בבקר משבשת לא רק את אספקת החלב לשתייה והבשר לאכילה. עם הבקר היו גם חורשים ועושים את שאר עבודות השדה - והנה מגיעה מכת דבר וכל הפעילות במדינה נעצרת, כמו הפסקת חשמל כללית שמשביתה את כל המפעלים. ובנוסף לכל אלו הדבר פוגע גם בצאן. מהצאן היו עושים את החוטים והבגדים וכעת הופסק כל הייצור של הבגדים והחוטים. אכן, 'ביד חזקה' זה הדבר. כי הדבר שיבש למצרים את עמוד השדרה הכלכלי והמחיה שלהם. האיחוד בחידוד.

ט יד. כי בפעם הזאת הנני שולח את כל מגפותי אל ליבך. מבואר במכת ברד שזה מופנה אל הלב בשונה מכל המכות האחרות. והטעם בזה הוא משום שלא נבראו רעמים אלא לפשט עקמומיות שבלב, ולכן בברד שה' נתן קולות וברקים זה היה בשביל לפשט עקמומית הלב של פרעה וכמו שאמר אח"כ ה' הצדיק ואני ועמי הרשעים. רבי אהרן כהן חתן הח"ח.

ט כז. וישלח פרעה. בכל המכות כתוב 'ויקרא למשה ואהרן' חוץ ממכת ברד דכתיב וישלח פרעה. והיינו משום שבכל המכות קרא להם על ידי עבדיו ויד עבד כיד רבו, ולכך כתיב ויקרא, אבל בברד ששום מצרי לא היה יכול לצאת החוצה מוכרח היה לשלוח על ידי ישראל שהיו אצלו, כי להם לא הזיק הברד. טעמא דקרא.

ט כט. כצאתי את העיר אפרוש כפי אל ה'. וברש"י: בתוך העיר לא התפלל כי היתה מלאה בגילולים. וקשה הא משה התפלל במכת כינים (ח ח) ובערוב (ח כו) ושם לא כתוב שיצא מחוץ לעיר, והא העיר היתה מלאה בגילולים? וי"ל, אומר ה'חנוכת התורה', שהעבודה זרה של מצרים היתה כבש. (דהא כששחטו את הפסח כעסו עליהם המצרים כי זה היה אלוהי מצרים) וכבש דרכו תמיד לרעות מחוץ לעיר, ולכן בכל המכות לא חשש משה להתפלל בעיר, כי הכבשים, שהם הע"ז של מצרים היו מחוץ לעיר, אבל בברד שכתוב הירא את דבר ה' הניס את מקנהו, וא"כ באותו הזמן של מכת ברד היו מצרים שהכניסו את אלוהיהם לעיר להגין עליהם מהברד, לכן הוצרך משה לצאת מחוץ לעיר.

ט לד. וירא פרעה כי חדל המטר וגו' ויוסף לחטא. יש לעיין למה רק במכת ברד נאמר ויוסף לחטא ולא בצפרדע ובערוב שגם אז פרעה חזר מהבטחתו? וי"ל שבברד זה המקום היחיד שפרעה אמר ולא תוסיפון לעמוד והיינו שהבטיח ש**מיד** הוא ישחרר את עם ישראל, משא"כ בכל המכות הוא אמר שישחרר אך ל"א מתי ויכול לומר אני אשחרר עוד שנה. רבי אייזיק אוזבנד.

מאמרי מוסר וסיפורים מענייני הפרשה

הכרת הטוב: מצינו בפרשה במכות מצרים הקשורות ליאור או לעפר הארץ, צווה הקב"ה למשה שיימנע מלעשות אותן, אלא יאמר לאהרן שיטה את ידו על מימי היאור או יכה על עפר הארץ, וזאת משום שמשה נעזר ביאור כאשר אמו הצפינה אותו שם בתיבה, ועפר הארץ הגן עליו כשהרג את המצרי. למדו מכאן חז"ל מדת ק"ו, אם לדומם נצטווה משה להכיר טובה, לאדם החי על אחת כמה וכמה שמצווים אנו להכיר טובה. וביארו כבר בעלי המוסר, שמכאן אנו לומדים שמדת הכרת הטוב אינה רק משום שמן היושר להשיב טובה למי שמטיב עמנו, כי אם כן הרי היאור והעפר הדוממים, אינם חשים בטובה שעושה עמם משה, כאשר לא הוא המכה אלא אהרן, הם הרי כלל אינם מצפים להחזרת טובה מצדו של משה, אלא הכרת הטוב היא מעלה עבור מכיר הטובה, כי בזאת הוא קובע בנפשו מדות טובות. והכופר בטובתו של חברו סופו שיכפור בטובתו של הקב"ה, כי הכופר בטובתו של חברו, הרי חש הוא שחברו כלל לא עשה לו טובה, אלא זה מגיע לו, ואם כן חלילה גם כלפי הקב"ה, יקשה עליו להרגיש כי הוא חן אותו תמיד במתנת חינם, ואינו חייב לו כלום. והדברים מבוארים בספר החינוך, שביאר כי מצוות כיבוד אב ואם, שורשה הוא להכיר טובה ולגמול חסד עם אביו ואמו, שהם סיבת היותו בעולם. יש הרבה פעמים שאדם אומר מה לי להכיר טובה לפלוני הלא הוא לא עשה זאת בשבילי אלא בשבילו, זו לא טענה, אלא אם אדם עשה בשבילך משהו אתה כבר נהיה משועבד אליו ומחויב לו הכרת הטוב. עוד מצינו בתורה לכלב תשליכון אותו וכן מצוות פדיון פטר חמור והכל משום הכרת הטוב לכלב שלא חרץ כלב לשונו, ולחמור שעזר לנו ביציאה ממצרים לסחוב המסעות. וכעין שמצאנו בחז"ל גם שצריך להוכיר טובה גם למי שלא מתכוונן להנות אותך כמו שמובא ביבמות סג. שאשתו של רבי חייא היתה מצערת אותו והוא היה משקיע רבות לקנות לה דברים. שאלו רב למה אתה עושה זאת הלא היא מצערת אותך? ענה רבי חייא בכ"א כיון שמגדלות בנינו ומצילות אותנו מהחטא אז מחובת הכרת הטוב אני קונה לה מתנות. והנה אשת רבי חייא בודאי לא התקשטה בשביל לעשות לו טוב כי הלא היא ציערה אותו והיא התקשטה בשביל עצמה ובכ"א כיון שסו"ס רבי חייא נהנה מזה הוא פייסה במתנות, רואים כאן שעניין הכרת הטוב הוא אפי' כשאין כוונה לכך. והכרת הטוב היא היסוד בעבודת ה', ועד כדי כך רגש של הכרת הטוב אמור להיות גדול עד שהגמ' אומרת לא תתעב מצרי כי גר היית בארצו. ואפי' ששיעבדו אותך כיון שהיו לך למחיה אתה חייב להכיר טובה ע"כ. זה חידוש אדיר בהכרת הטוב. וביותר מצינו במידת הכרת הטוב שאפי' כשיש ציווי מפורש מה', אם זה סותר את רגש הכרת הטוב אז יש להימנע מלעשות זאת, כמו שמצינו שהקב"ה בקש ממשה לנקום נקמת מדיין ומובא בילקוט שמעוני שמשה אמר שהוא נתגדל במדיין ואינו יכול, לכך והוא עשה זאת ע"י שליח. ואותו הדבר משה לא הסכים לגאול את ישראל למרות ציווי ה' עד שיבקש רשות מיתרו, ואם חמיו יתרו לא היה מסכים הוא לא היה גואל למרות ציווי ה'. אומר רבי חיים שמואלביץ בשיחות מוסר בענייני הכרת הטוב שרואים מכאן יסוד עצום בעניין זה של הכרת הטוב. והטעם הוא כי כל הפותח פתח לחבירו נפשו חייב לו, ולעולם לא יוכל להשיב לו טובה על מה שעשה, כי כשחברו עשה לו טובה הוא לא היה חייב לו הכרת הטוב, והוא כשמשיב זה משום הכרת הטוב אז זה פחות ממה שהוא קיבל. והכח שיש להכרת הטוב הוא גדול ועצום, עד שמצינו בחז"ל שאליהו החיה את בן הצרפתית וכן אלישע את בן השונמית משום רגשות של הכרת הטוב. וכאשר האדם מתבונן סביבו הן לאביו ואמו והן לבני ביתו והן לחבריו לספסל הלימודים או למקום העבודה ובוודאי שנהנה מהם באיזה עניין כמה רגשי הכרת הטוב יהיו לו שיחזיר ע"כ טובה. והכרת הטוב אינה מסתכמת באמירת תודה, אלא להשתדל תמיד לעשות כל צרכיו של המטיב.

ועל כפיות טובה כותב הרב דסלר במכתב לתלמיד (מכתב מאליהו ח"ג): "לא מצאתי במכתבך אפילו מילה אחת של תודה. הלא כי תבין כי לא מאשר אני צריך לתודתך אני מוכיחך, אך מאהבתי אותך, האם תהיה כפוי טובה?... הזהר לחזק רק את רגש הכרת הטוב, והיה זה לאושרך תמיד...". והמשיב רעה תחת טובה כתוב במשלי לא תסור רעה מביתו, ואמרו חז"ל אין לך קשה מלפני הקב"ה יותר מכפיות טובה, ומזה הטעם נטרד אדם הראשון מגן עדן, וביערות דבש כתב ששורש כל המידות הרעות מקורו בכפיות טובה. ובחינוך כתב שכפיות טובה היא מידה רעה ומאוסה בתכלית לפני אלוקים ואדם. ובלב אליהו כתב שהדרך להכיר את הבן אדם זה לפי מידת הכרת הטוב שלו. והרב מבריסק היה אומר מי שהוא לא מכיר טובה הוא לא רק מושחת אלא הוא לא בן אדם. וכעי"ז מובא ברמב"ן פרשת האזינו שמי שאינו מוכיר טובה למי שגמלו טוב הוא קרוי נבל. וכפויי הטובה מתחלקים לכמה חלקים. ישנם כאלו שכשאתה מבקש מהם בקשה קטנה הם יאנחו ויאמרו לא הייתי עושה את זה רק אין לי ברירה אני חייב לך. יש כאלו שבכלל לא יתייחסו ולהפך יאמרו מה שעשית לי פעם זה לא סיבה שאני חייב לך משהו. יש כאלו שיאמרו אתה עשית את הטובה פעם בשבילך, ויש שיאמרו מה שעשית לי זה רק רעה. וידוע המידה המגונה של כפיות טובה שבגלל שעשית לי אני נהיה שונא שלך כמו שמצינו אצל דתן ואבירם שמשה הצילם מהמצרי ולמחרת הלשינו עליו למלך, וידוע מה שאומרים שמי שעוזר לשני כשאין לשני מידות מתוקנות צריך שגם יתן לו אבנים שיוכל לזרוק עליו אח"כ. והטעם לזה מצינו בחז"ל שיש כאלו שכופרים בטובה של השני מסיבות שמעדיפים לשכוח את החולשות שלהם מהעבר. ובוודאי זה מידה מגונה מאוד שהקב"ה שונא את הכופרים בטובה שמובא בפוסקים שלכפויי טובה אין עניין למחול.

ואצל אנשים גדולים מצאנו מאוד את רגש הכרת הטוב באופן נדיר ומיוחד אפי' על דברים קטנים שעשו להם. הגמ' בכתובות דף קה מספרת על אחד שהפריח נוצה מעל בגדו של הדיין והוא כבר פסל עצמו לדון משום שחייב לו הכרת הטוב. והתכונה הטובה הזאת של הכרת הטוב היא תורשה מאבותינו שהיו בולטים בעניין זה באופן נפלא. ומצינו אצל גדו"י איך השתדלו תמיד להוכיר טובה. אצל אנשים גדולים מצאנו מאוד את רגש הכרת הטוב באופן נדיר ומיוחד ובעבר הבאנו סיפורים רבים ע"כ. נביא כאן כמה סיפורים שלא פורסמו בעבר בעלון.

בשנת תרע"א היה החפץ חיים לבדו בבית המרחץ, ופתאום התעלף עד שכמעט שלא נותרה בו רוח חיים. בסיעתא דשמיא הגיע למרחץ הבלן, ולאחר מאמצים רבים הצליח להציל את חייו של מרן הח"ח. במשך כל ימיו, היה הח"ח מכיר לו טובה עצומה על מה שהציל את חייו, והיה מעמידו בבית הכנסת בסמוך למושבו, ובחגים אף היה מזמינו ושותה עמו 'לחיים'. ולא הסתפק בזה, עד שבירכו שיארך ימים יותר ממנו, ואכן זכה הבלן להיפטר בשיבה טובה, כמה חודשים לאחר פטירתו של הח"ח. פעם כשהגיע האמרי אמת אל העיר ברלין שבגרמניה לצורכי רפואה הוא היה כבר רבי מפורסם וכל תושבי העיר העשירים חפצו מאוד לארח אותו אך הרבי אמר שהוא מתארח רק בביתו של השוחט רבי אליעזר פרידמן שהיה בקצה העיר ורחוק מאוד מבתי הרופאים, וכן היה זה אכסניה פשוטה וצנועה לעומת האכסניות הרבות והמפוארות והקרובות שהציעו לו. בזמן היותו באכסניה הוא היה שרוי בשמחה גדולה והשמיע דברי תורה ערבים לרוב עד שהנוכחים התפלאו מהאורות בהם היה שרוי, וכשנשאל למה בחר באכסניה פשוטה ורחוקה זו הוא ענה משום שארבעים שנה קודם לכן כשהגיע למקום לדרוש ברופאים ועדיין לא היה מוכר מספיק מי שאירח אותו היה רבי אליעזר, וכעת חש כלפיו הכרת הטוב להשיב לו על הארוח דאז.

ומי שהוא לא מכיר טובה הוא פחות מבעלי חיים שגם להם יש רגש של הכרת הטוב כמו שמצינו בכמה וכמה מקומות גם בחז"ל וגם בזמנינו רואים איך בעלי חיים נאמנים ומכירים טובה למי שגמל להם טוב. בספר המברך יתברך מרבי יעקב מאיר שכטר שליט"א מביא מעשה שהיה בסיביר, שם שוכנים הדובים הלבנים אשר הציידים מתאמצים מאד ללוכדם מחמת פרוותם הלבנה היקרה הנמכרת בהון רב. אך היות שהיא חיה טורפת ומסוכנת, קשה מאד ללוכדה. לכן מתחכמים הציידים וחופרים להם בורות בעומק כפל ממדת גבהו של הדוב כשהא זקוף, לאחר מכן מכסים הם את הבור עם קנים רכים המתכסים מהר מאוד מהשלג היורד שם ללא הרף. כשהדוב מטייל מגיע למקום, אזי מכובד משקלו נשברים הקנים הדקים והוא נופל אל תוך הבור. מעשה שהיה באדם שנפל לתוך אחד מהבורות הללו, מה נחרד כאשר הבחין ב"יריבו" הדוב הנורא עומד לצידו בתוך הבור. הוא הבין כי רגעי חייו ספורים, בעוד רגע קט יהפוך הוא לגל של עצמות, פחד אימה אחזוהו והוא התמוטט לרגלי הדוב ציפה להיות טרף בידיו. אך ראה זה פלא, הדוב התיישב לצידו, ולא זז בלבד שהוא לא טרף אותו אלא הוא התחיל לגלות סימני ידידות. לאט לאט סר פחדו, והוא קם ועמד על רגליו, מנסה לטכס עצה איך לצאת מהסבך אליו נקלע. כשראה הדוב שהאדם כבר עומד זקוף היטב, הניח את רגלו על כתפיו של האדם ועם רגלו השניה טיפס אל שפת הבור ונמלט, בהשאירו את האדם בודד בתוך הבור, מצפה למות מרעב. עברו להם שעות מספר, לפתע רואה הוא שוב את "ידידו הדוב" עומד על שפת הבור בידו גזע עץ עם ענפים עבים, אותו הביא כתשורה למטיבו שיוכל אף הוא לצאת אל המרחב, הדב השליך את הגזע אל תוך הבור והאיש יצא לחירות.

פעם אחת במוצאי שבת שמתחילים לומר סליחות, שמע אחד המקורבים כיצד החפץ חיים מוכיח את עצמו כשהוא בוכה ומתמוגג מדמעות ואומר: ישראל מאיר! האם הנך מכיר טובה וחסד לשי"ת על שחננך דעה ובינה לחבר את הספר חפץ חיים? האם הנך מכיר לו טובה על זה שהעולם לומד בספר חפץ חיים? האם הנך מחזיק לו טובה על שהעולם מכבד אותך וקורא לך על שם חיבורך חפץ חיים? אם אין אתה מכיר זאת, הרי טרם סיגלת לעצמך מדה טובה שיש בו בכלב?

דרכו של רבי אהרן מבעלז כשהיו נכנסים אליו יהודים לבקשת ברכה עם פתק היה הגבאי קורא לפניו את הפתק, והרבי היה מברך. פעם הגיע לביתו של הרבי בחור ישיבה מבני ברק וביקש להיכנס, ענהו הגבאי שכעת א"א להכנס, והבחור החל לבכות, הוא קיבל ידיעה שאביו חולה מאד.. שמע זאת האדמו"ר מחדרו וברר מההעניין, וציווה להכניסו. כשנכנס הגבאי ורצה לקרוא את הפתק, אמר הרבי פתק זה אקרא בעצמי, הרבי קרא ואמר את שם החולה ושם אמו, ואמר הרי מגיע לו שיוושע.. וכך היה שחי עוד שלשים שנה. בני משפחתו התפלאו מדוע רצה הרבי לקרוא בעצמו את הפתק, ומדוע התבטא מגיע לו שיוושע. אמר הרבי שבחו"ל בעיירה בעלז הלך פעם ברחוב, ולרוחב הכביש היתה שלולית שא"א היה לדלג עליה. פשט אביו של אותו חולה את מעילו והניחה על השלולית כדי שהרבי יוכל לעבור. ומהכרת הטוב של הרבי הוא התחייב שיבריא.

על רבי יעקב לייזר מפשעווורסק מאנטוורפן מסופר שמי שרק עשה לו טובה ולו הקטנה ביותר היה משבחו ומרעיף עליו תודות, אף שמעולם סלד מכך שאחרים יעשו עבורו משהו. בין המכתבים שהגיעו לביתו היה מכתב קבוע מיהודי קשיש שהיה מברכו לקראת הימים הנוראים, ולפני חג הפסח. רבי יעקב לייזר היה מקפיד להחזיר לו תשובה, וציווה לשלוח לו סכומי כסף נכבדים. לשאלת מקורביו סיפר כי בעת שהותו ברוסיה היתה תקופה בה נדד כדי להמציא טרף לביתו. אז שימש כמלמד בקרב הפליטים, ויהודי זה נתן לו מקום ללון בביתו לילה אחד, אני חייב לו הכרת הטוב. בזמן בו שהה רבי יעקב לייזר בפריז לאחר המלחמה היה שם יהודי שנתן לו חמישים דולר, סכום שהי' הון רב באותם ימים. רבי יעקב לייזר זכר לאותו איש את חסדו כל ימי חייו, וכל אימת שהיה מגיע לאנטוורפן היה מזכירו לטוב.

יהודי אחד פגש פעם את הרבי מגור הלב שמחה בשנים שלפני הנהגתו, וסייע לו באיזה דבר קל. לימים החל אותו יהודי להגיע לבית ישראל, כשהופיע בבית המדרש זיהה אותו הלב שמחה, ומיד נעשה לו כשושבין, בעריכת השולחנות היה שולח לו שיריים משולחנו של הרבי, ומקרבו בכל מיני קירובים. באחד הימים פגשו על פתחה של מסעדה, מיד הזמינו לביתו, ולא הניחו לסעוד במסעדה. הכל בגין טובה קטנה, דקה מן הדקה, שעשה בעבורו פעם בהיסח הדעת. סיפר יהודי ישיש: פעם אחת ויחידה, לפני שנות דור, זכיתי לסייעו בענין מסוים. מאז, לאורך עשרים וחמש שנה רצופות, הקפיד לטלפן אלי מידי ערב יום הכיפורים, לאחל שנה טובה.

כשרבי אליהו לופיאן הגיע לארץ הציעו לו משרות רמות בישיבות בבני ברק ובירושלים משרות של הרבצת תורה, אך רבי אליהו החליט שהוא הולך לכהן בישיבה המרוחקת בכפר חסידים והטעם לדבר סיפר רבי אליהו הוא משום הכרת הטוב שהיתה לו לסבא של מייסד הישיבה רבי חיים לייב סטאוויסקער. הוריו של רבי אליהו לופיאן החליטו לעקור מליטא לאמריקה, הילד בן השמונה לא רצה לגדול ולהתחנך באמריקה המתירנית ונשאר לבדו בליטא. הוריו רצו שיבוא אחריהם, הם חששו לגורל ילד כה צעיר לבדו בארץ ניכר, ולכן במשך חצי שנה לא שלחו ממון למחייתו בתקווה שיחזור בו מהחלטתו, אך הוא בעקשנות ברזל חי חיי רעב בכדי לגדול בסביבה של תורה. הוא בעצמו התבטא שבילדותו מסר נפשו לתורה. כשהגיע פרקו והציעוהו לחמיו רבי יצחק דוד רוטמן לא הסכים מחשש שמא הבחור יעקור לאמריקה בעקבות הוריו. הלך רבי יצחק דוד רוטמן להיוועץ ברבי חיים לייב סטאוויסקער לדעה מה לעשות בשידוך זה. ברגע שנכנס רבי יצחק דוד רוטמן לביתו, היה מוכן בקבוק יי"ש עם שתי כוסיות, ומיד אמר: שמעתי שבתך מתארסת עם הבחור אליהו לופיאן, מזל טוב! ומזג לו שתי כוסיות ושתו לחיים. ומי שהורה לילד בן השמונה להישאר בליטא ולא לנסוע עם הוריו לאמריקה היה רבי חיים לייב סטאוויסקער. לימים החזיר לו רבי אליהו לופיאן הכרת הטוב לעילא ולעילא. עצם קיומה של ישיבת 'כנסת חזקיהו' עד היום הזה, נזקפת רבות לזכותו של רבי אליהו לופיאן. שכמעט נסגרה בפטירת הרב שמעונוביץ ואז רבי אליהו ביקש מהבחורים להישאר וארגן מחדש ראש ישיבה ורבנים, והכל בגלל רגש הכרת הטוב.

רבי דוד שלוסברג תלמיד רבי אליהו לופיאן סיפר שהוא הגיע מאמריקה ושם הוא השיג טייפ גדול ומגושם שהיה בזמנו והוא הצליח להעלות את זה לארץ, ובארץ הוא הגיע לישיבת כפר חסידים ושם הוא רצה להקליט את השיחות של רבי אליהו לופיאן, רבי אליהו לא הסכים בעקרון שיכניסו טייפ לישיבה, אך יום אחד הוא הסכים, ומעשה שהיה: רבי אליהו היה עיוור בעין אחת ופעם רבי דוד שלוסברג ניקה לו את העין השנייה שבה הוא ראה, ואז כשהוא ניקה לו את העין אמר רבי אליהו אתה יכול להקליט את השיעורים שלי.. כי כעת זה עניין אחר עניין של הכרת הטוב אז מוותרים על עקרונות גם אם הם חשובים מאוד מאוד. ולא רק שנתן להקליט אלא היה שואל איך יצא והיה מקשיב לשיחות שלו בעצמו בכובד ראש.

פעם אירע בזוג שהיו להם ילדים קטנים בביתם והשלום בית לא היה במיטבו, והבעל עמד על דעתו שחפץ הוא להתגרש. היות שהיו בני טובים ממשפחות מיוחסות, הם באו להיוועץ עם גדולי ישראל, ומי שטיפל בסיפור היו הסטיפלער והרב שך, ולאחר שראו כי אינם מצליחים בכך הסירו ידיהם מהעניין. עם זאת רבי ניסים קרליץ לא הרים ידיו והמשיך להשקיע מאמצים רבים אף מחוץ לגדר הטבע. שאלו רבי אברהם ישעיה קרליץ נאמנו, מדוע הוא משקיע כה הרבה בדבר גם לאחר ששאר גדולי ישראל לא הצליחו?! השיב לו רבי ניסים " יש לי הכרת הטוב לאבא של הבעל, וכשיש הכרת הטוב יש שעבודים אחרים וזהו עד מסירות נפש. והם עושים מה שהדין מחייב, ואכן עשו כל ההשתדלות שמחייב הדין לעשותו, וכשלא הצליחו הפסיקו בכך, אבל אני שיש לי הכרת הטוב, עבורי זהו שו"ע אחר, ולכן אני מחויב לעשות כפי ההלכה בתחום זה'. והוא אכן השקיע מאמץ רב עד שהשלום בית חזר לאותו בית עד היום הזה. וסיים ראי"ש כשבירר מהי הכרת הטוב שהיה מחויב לו, התברר כי מדובר בדבר פעוט ממש.

הסעודות בבית רבי ברוך דב פוברסקי הם מטובלות בד"ת ואגדה וסיפורים מרתקים ומחזקים על גדולי ישראל. רבים משתוקקים לשהות במחיצת ראש הישיבה בסעודות השבת אך מעטים הם הזוכים לכך. 'היוצאים מן הכלל, להם דלתו פתוחה תדיר, הינם נכדיו וצאצאיו של רבי אליעזר יהודה פינקל זצ"ל. והסיבה לכך, נעוצה בהכרת הטוב. היה זה אירוע שהתרחש בישיבת חברון, בליל שבת הראשון בזמן קיץ של שנת תש"ד. אל הישיבה הגיע באותם ימים ראש הישיבה שליט"א, והוא ספק ילד ספק נער בן שתים עשרה וקצת. אביו, רבי דוד פוברסקי התמנה באותה העת לעמוד בראשות ישיבת פוניבז', ומשכך עקר מגוריו לבני ברק, כשבדעתו להביא עמו לישיבה את בנו בכורו, אלא כשרעייתו הרבנית חי' פיגל ע"ה הביעה בפניו חששה מכך, כיוון שהישיבה הייתה אז בתנופת בנייתה, ובית המדרש שכן במקום עראי ללא חלונות ובחלקו אף תחת כיפת השמים. תנאים אלו עלולים להביא את הנער הצעיר לחולי ח"ו, ואכן בהכרעת מרן החזו"א זצוק"ל נשלח הגרב"ד להיכל ישיבת חברון. בליל שב"ק הראשון ללימודיו בישיבת חברון, לאחר תפילת ערבית, הופיע בהיכל הישיבה ראש ישיבת מיר רא"י פינקל זצוק"ל, וכשהוא תר במבטו אחר צעיר התלמידים, קראו להתארח על שולחנו. וכך במשך כל תקופת לימודו בישיבת חברון, היה רא"י לו לאב, וביתו הגדול היה לו לבית. לאות הכרת הטוב, מאה ויותר מצאצאי רא"י פינקל זצוק"ל זוכים לקירבה יתירה בביתו ובליבו של ראש הישיבה שליט"א, כזכר לאותם הימים'.

תלמידי רבי דב לנדו ראש ישיבת סלבודקה מספרים, כי כל השנים יש לו הכרת טובה מרובה לרבי יעקב אדלשטיין ורבי דב טורח רבות להגיע לשמחות צאצאיו גם בריחוק מקום. וכששאלוהו פעם מדוע עושה כן, הוא השיב בפשטות שבצעירותו כשנכנס ללמוד בישיבה בפוניבז', שהיתה בראשית צמיחתה, היה זה רבי יעקב אדלשטיין שהכניס אותו להווי הישיבה בפוניבז' וקירב אותו מאד, עד כדי שכל השנים עד היום הזה, הוא חש לו הכרת הטוב מיוחדת.

רבי נתן צבי פינקל היה מיוחד מאוד במידת הכרת הטוב. כל מי שהעניק לו טובה, ואפילו קטנה, גם אם לא התכוון להטיב לו, הוא הכיר בטובתו והרגיש משועבד אליו כל ימי חייו. וגם אם הלה ביקש ממנו בקשה קשה שנזקקו לה מאמצים גדולים, ואפילו אם נצרך לשנות מהנהגתו, דבר שנזהר בו, בכל זאת היה נרתם בכל מאמצי כוחו למלא את בקשתו, גם אם הדבר אירע לפני עשרות שנים, בכל אופן הרגיש שהדבר מחייב אותו. סיפרו יהודים שכאשר באו בניהם להתקבל לישיבה, אמר להם רנ"צ: מה השאלה, הלא אני מחוייב לאביכם הכרת טובה, לעיתים היה בא לנחמם באבלם, כאשר כמעט ולא היה להם קשר איתם ולא הבינו מדוע הטריח עצמו במאמצים ניכרים, עד שהתברר שעשרות שנים קודם לכן עשו לו טובה, כגון שלימד את מבניו בתלמוד תורה, זוהי טובה שרבים לא יודעים להוכיר אפילו בשעת מעשה ורנ"צ לא הסיח דעת ממנה, וכשהיתה לו אפשרות החזיר טובה, ובכוחות חלושים טרח לעשות זאת. פעם פגש מישהו, ובירכו לשלום והתעניין בשלומו ועניניו כידיד ותיק. אותו יהודי התפלא באזני רנ"צ אמנם הוא זוכר שלמד עם רנ"צ לפני עשרות שנים בישיבה, אך כמעט ולא היה להם קשר, והשיב, עברו כארבעים שנה מאותה תקופה? אמר לו רנ"צ יש בליבי הכרת טובה עמוקה כלפיך על ה"שלום עליכם" שנתת לי בבואי לישיבה, הדבר חימם אז מאד את ליבי! גם כשהתבקש שוב ושוב להטיב עם מטביו לא התעייף. רבי יוסף שווינגר היה דואג לו לאישור כניסה לחניה סמוך לכותל המערבי, בימי חול המועד. דבר זה היה חשוב לו מאד מחמת מצבו הרפואי. בלעדי אותו אישור, היה נמנע ממנו לעלות ברגל לשריד בית מקדשנו. בכל פעם מיד כשחזר זכר להתקשר ולהודות לו על כך. בחור שוויצרי הגיע לישיבה, שאלו רבינו לשמו, וכאשר אמר את שמו, קיבלו רבינו במאור פנים ונהג בו בכבוד מיוחד, כאילו הוא יחסן מיוחד. מדוע כה כיבדו? התברר שבאחת הפעמים שהיה בשוויץ למען הישיבה, היה הנהג, שרגיל להסיעו, עסוק באותו יום, וביקש מאביו של אותו בחור שימלא את מקומו, כטובה לאותו נהג. דבר זה גרם לרבינו לנהוג בבנו כבוד מיוחד ולבקש ממנו שלא ישכח למסור לאביו יישר כח גדול.

מסופר על רבי יהודה צדקה, ראש ישיבת "פורת יוסף": באחד מימי שישי פנה בשאלה אל חתנו, רבי יעקב אשכנזי, אם ירצה להתלוות אליו כשילך לבקר את החולה. "פשיטא" ענה רבי יעקב, והצטרף מיד לנסיעה במכונית שרבי יהודה הזמין באופן מיוחד, כדי להגיע בה אל האיש החולה שאושפז בבית־חולים סיעודי. תוך כדי נסיעתם סיפר לחתנו, שהחולה הוא חייט מומחה לשעבר, אשר הרבה רבנים ותלמידי־חכמים הזמינו אצלו לתפור חליפות בגדים, והוא שירת את כולם בנאמנות רבה ונהג כלפיהם בדרך ארץ באופן יוצא מן הכלל. "מצד הכרת הטוב הרגשתי חובה לבקר אותו" הסביר.

כשהשיא רבי אהרן מבעלז את בתו הבכורה לרבי שמואל עוזר קאפ הזמין את הרב הראשי רבי יצחק אייזיק הלוי הרצוג לסדר קידושין באמרו כי חלקו רב בהצלת הרבי מבעלזא. בין חסידיו של הרבי נמנו חסידי ירושלים שסלדו מכל קשר עם מייצגי הישוב או הרבנות הראשית. בצעד זה סיכן הרבי את מעמדו כמו את המשך התמיכה בו על ידי רוב מחזיקי ידיו בירושלים. במהלך החופה כבר פרשו חלק מן הנוכחים בהפגנתיות מן המקום. למקורביו שתהו על צעדו המפתיע השיב הרבי הרב הרצוג הרי הציל את הרבי מבעלזא מעמק הבכא.

הכרת הטוב צריכה להיות כל הזמן לבורא העולם. וחז"ל תקנו בג' תפילות ביום של שמו"ע להודות לקב"ה וכן בברכת המזון אנו מודים לקב"ה. הרב שטינמן היה נוהג יום יום, להודות ולשבח להקב"ה על כל חסדיו שעשה ועושה עמו. והיה אומר: "הנה כל משפחתי נהרגו בשואה ואני היחיד שנשארתי, ובמקלי עברתי את הירדן הזה ועתה ה' זיכני להקים משפחה, ויש לי חתנים ת"ח כאלו גדולי תורה, ובנים חשובים מאוד. וה' זיכני להוציא ספרים. כמה שה' מטיב עמי! הכל חסד! הנה יש גדולים ממני שאיני מגיע לקרסוליהם ולא זכו לחבר ספרים, ועמי ה' כל כך מטיב לא לפי המגיע לי! וכן כמה אנשים בגילי אין מי שיעזור להם?! ולי ב"ה הבנים שלי, הנכדים והנינים שלי כולם עוזרים לי!"... ופעמים רבות היה פורץ בבכי ובקושי הצליח לדבר, והרים ידו ואמר: "כמה חסדים ה' עושה עמי! כמה אני צריך להודות לה'! הנה הוצאתי ספרים ועוד דברים טובים, ומה אני משיב לו? כל כך אני צריך להודות! כמה חסד ה' יש, שבמקומות שונים שאני מופיע לדבר – יש חיזוק!". מתוך הספרים מידות והנהגות טובות, בדידי הוי עובדא, יערב נא שיחי, טוב להודות לה', מידות טיש.

דברים מגדולי ישראל וכן דברים חשובים נוספים ערוך בדרך של שו"ת

שאלה: בפרשתנו וגם אני שמעתי את נאקת בני ישראל מה גרם שהקב"ה נענה לבני ישראל? **תשובה:** השל"ה כותב כלל גדול - בקשות ותפילות המלוות בדמעות בוקעות ועולות בלי מחיצות עד כסא הכבוד ומפיקות רצון ממנו יתברך. כי ברית כרותה ששערי דמעות לא ננעלו. והסטיפלער אחז שדמעות זה לאו דווקא בפועל אלא כ"א כפי יכולתו, ויש שמזילים דמעה ויש שמתפללים בלב נשבר, העיקר זה להתפלל לא מהשפה ולחוץ אלא מהלב ולהבין ולהרגיש שרק הקב"ה יכול להושיע. ויש להוסיף שאמנם הקב"ה בוחן כליות ולב, בכ"א צריך לבקש את הבקשות בפה כי בהוצאת התיבות מפיו זה מעורר את רחמי השם, וכן המלאכים שמכניסים את התפילות לפני הקב"ה הם אינם יודעים מחשבות אלא דיבור.

שאלה: למה מי ששותק בשעת מריבה זוכה שיתכפרו כל עוונותיו? **תשובה:** כתוב שהכלבים ששתקו בשעת מכת בכורות זכו לקבל את הנבלות כמו שכתוב לכלב תשליכון אותו ואילו הצפרדעים שלכאורה מסרו נפשם על קידוש ה' כי הרי נכנסו לתנור החם אצל פרעה לא קבלו שכר ונשארו ביאור. אומר רבי יוסף חיים זוננפלד שרואים מכאן שיותר קשה לשתוק מלהישרף באש. ולכן השותק בשעת מריבה זוכה לכ"כ הרבה.

שאלה: הנושא אישה יבדוק באחיה. איך מיישמים כלל זה בדורינו? **תשובה:** ויקח אהרן את אלישבע בת עמינדב אחות נחשון. בב"ב קי. הביא ראייה מפסוק זה שהנושא אשה יבדוק באחיה. הסטיפלער בקריינא דאגרתא ח"ב יח. כתב שכשיש **גם** אחים כשרים מסתברא שבכה"ג ל"א חז"ל להיזהר. והרב שטינמן תמיד היה אומר שאפילו כשכל האחים מקולקלים צריך לבדוק הטעם ובכל מקרה צריך שאלת חכם. והרב שך ב'מכתבים ומאמרים' ח"ו הביא שאם הקלקול הוא במידות יש לחשוש, אבל אם הקלקול של האחים הוא בדעות והשקפות פסולות - שהם ירדו מהדרך, ע"ז לא נאמר יבדוק באחיה.

שאלה: בפרשת השבוע מסופר שה' דיבר למשה ואהרן ויצוום אל בני ישראל. איתא בירושלמי שציוום על שילוח עבדים ויש להקשות מה הקשר שציוום ע"ז עכשיו? **תשובה:** היות וכעת עם ישראל הרגיש מה זה להיות עבד, מה זה לקבל צעקות מהאדון, כעת זה הזמן הכי טוב לצוות על שילוח עבדים כי כעת יודעים מה זה. זה אומר שאף אחד לא יכול לדבר על השני ולדון אותו בלי שהרגיש את מצבו ורק עי"ז שמרגישים את מצב השני וחיים את זה אפשר להבין אותו.

שאלה: בשבוע הקרוב יהיה ראש חודש שבט. מה מיוחד בחודש שבט יותר מבשאר חודשי השנה? **תשובה:** רבי חיים פלאג'י כותב שבחודש זה צריך יותר להקפיד בענייני בין אדם לחברו ושלום בין איש לאשתו יותר מכל ימות השנה ויזהר בזה מאוד. לכן יש לעשות את הרעיון של גדול"י שאדם שהדבר קצת קשה לו ישתדל מאוד לפחות שעה מסויימת ביום, שבה יזהר לא ללכת רכיל ולשמור על לשונו וע"י כ יראה אצלו את עניין הבאל"ח. עיתים לבינה. כמו"כ השבוע בדיוק נגמר חצי מזמן חורף, אפשר עדיין להציל את רוב הזמן ולהפוך אותו להתעלות בתורה ויר"ש ע"י קביעת יעדים ומלחמה ניצחת עם היצה"ר. ויש להוסיף שהחיים הם כמו גלידה אם לא אוכלים מהר היא נמסה. אותו דבר החיים אם לא מנצלים לא נשאר מהם כלום, אז כעת כשהגיע החצי השני של הזמן ננצל אותו בכל הכוח.

שאלה: סגולה קלה לרפואה וישועה? **תשובה:** ידוע שאמירת ברכת אשר יצר בכוונה היא סגולה גדולה לרפואה שלימה. והנה מצינו שכשאדם מודה בכל הלב לקב"ה ובשמחה הקב"ה מגדיל לו את הישועה. א"כ אפשר לברך ברכת אשר ייצר בכוונה ובשמחה ע"י שמתבונן בחסדי ה' שעשה עימו עד הלום וע"י כ וודאי תצמח לו ישועה.

שאלה: אדם שנולד בין השקיעה ל-12 בלילה, האם נרשם בת.ז. שלו כמי שנולד בתאריך היום שחלף כפי הלוח הלועזי, או בתאריך היום הבא כפי הלוח העברי? **תשובה:** עד שנת תשס"ז כל מי שנולד עד השעה 12 בלילה נרשם כנולד ביום הקודם, שזה אומר שרבע מהאנשים שנולדו עד שנת תשס"ז רשומים שנולדו יום לפני יום הולדתם האמיתי, בתשס"ז חוקקו בחוק שמי שנולד מעשרים דקות אחרי השקיעה יירשם כנולד ביום המחרת. לכן מי שנולד עד תשס"ז יבדוק עם אמו את השעה שנולד בה ולא יסמוך על הרישום במשרד הפנים.

שאלה: איך מתכפרים עוונות האדם, שאפי' נגזרו עליו גזירות רעות הן מתבטלות? **תשובה:** בפרשת השבוע פרק ו' פסוק יג כותב רש"י שהקב"ה ציווה על משה לחלוק כבוד לפרעה, וכותב ע"כ החת"ס שאם היו מבזים את פרעה היו מתכפרים לו כל עוונותיו ולא היה אפשר להעניש אותו, למרות שפרעה שיעבד שישים ריבוא בעינויים קשים ועונשו רב מנשוא, אבל ברגע שמתבזה מוסרים ממנו יסורים קשים. והרב שטינמן כשהיו באים לבקש ממנו מחילה היה מוציא את הספר שערי קדושה ח"א שער ו שבו כתוב אם שכל היה לך, תחפש מישהו שיצער אותך כי זה יתן לך חיים.

שאלה: רבי חיים קניבסקי מורה לשמוע למומחים שאומרים שגם ילדים יתחסנו לקורונה למרות שהתברר שהקורונה לא פוגעת כמעט כלום אצל ילדים מה הסיבה שהמומחים הורו כך? **תשובה:** הסיבה העיקרית היא כדי למנוע הדבקה למבוגרים שיכולים להגיע למצב של מוות רח"ל, וגם אצל הילדים לעיתים רחוקות מאוד יכולים לפתח תסמינים מאוחרים, כמו קוצר נשימה, הפרעות בזיכרון, תופעות הנוגעות לשיער, דלקת בשריר הלב. ישנם ילדים שחלו בקורונה והחלימו והם עדיין סוחבים את תופעות הלוואי. בישראל, סדר הגודל של הילדים הלוקים בתופעה הוא 500-1,000 ילדים. ומי שמחוסן בדרך כלל לא יפתח תסמינים מאוחרים, כך לפי המומחים.

שאלה: לפני 31 שנים בימים אלו פרצה מלחמת המפרץ הראשונה, באותם ימים היה חשש גדול שעירק תשגר לכאן טילים עם גז כימי שיכול להרוג ברגע אחד עשרות אלפי איש ר"ל. מה הסיבה שעירק שיגרו טילים לישראל, למרות שהמלחמה נגדם בכלל נוהלה ע"י ארצות הברית ועוד עשרות מדינות נוספות שלא קשורות כלל לישראל? **תשובה:** מספר שנים לפני פרוץ מלחמת המפרץ השמידה ישראל לעירק כור אטומי שהיווה סיכון גדול לתושבי ישראל. השמדת הכור הצליחה בחסדי שמים, ונשיא עירק סאדם חוסין כל הזמן חיפש זמן לנקום את השמדת הכור וכשהגיעה ההזדמנות הוא פחד להשתמש בטילים כימים כי חשש מהתגובה נגדו (ולדעת מומחים צבאיים, התברר כי בכלל לא היו לו טילים כימיים). אבל כמובן, ההסבר לכל הוא כי "בכל דור ודור עומדים עלינו לכלותינו והקב"ה מצילנו מידם".

שאלה: רבים חולים בשפעת בימים אלו מה המלצת הרופאים לתהליך ההחלמה משפעת? **תשובה:** ידוע שבשביל לצאת מהשפעת בלי שום תסמינים ולחזור עם כוחות מחודשים חייבים מנוחה. בהופעת השפעת יש להיכנס למיטה ולהישאר בה מספר ימים או אפילו שבוע, אם יש בכך צורך. כשלא נחים במהלך המחלה, עלולים ללקות בזיהום משני, כמו דלקת ריאות וכדו'. בימי המחלה יש לשתות הרבה, לאכול מעט וכמובן לא לאכול מאכלים לא בריאים כגון סוכרים ושומנים רווים, וכן מומלץ **לא** לאכול מאכלי חלב, שוקולדים וקפה המגבירים את הליחה, וכדאי להוסיף לתפריט מלבד ירקות ומרקים בריאים גם פירות הדר העשירים ביוטמינים שמחזקים את המערכת החיסונית. כמובן שיש לנסות לעשות הכל כדי לא להזדקק לקחת אנטיביוטיקה ולנסות להירפא בלעדיה וכנ"ל. שפעת מגיעה כשהמערכת החיסונית שלנו נחלשת בעקבות תזונה לקויה, שינה מועטת, עבודה מאומצת, ומתח נפשי.

שאלה: איזה דברים מומלץ שהילדים יראו בבית כדי להוסיף להם רוגע נפשי ובטחון? **תשובה:** חשוב שיצרבו להם בזיכרון רגעים נינוחים, שהילדים יזכרו איך אבא כבד את אמא; איך היה לאמא יראת כבוד לאבא; איך הוא התחשב בה; מידי פעם יוצאים לסיבוב או יושבים לארוחות סגורות ומשותפות לא בגלל שקרה משהו, יחס של כבוד והערכה. בלי מאבקי שליטה, תחרות וכח וכדו'.

שאלה: איך מרגילים את הילד שלא יקרה לו שום דבר אם דוחים לו את הסיפוק היצרי? **תשובה:** בתחילה דוחים בשתי דקות. אח"כ 5 דקות. אח"כ 10 דקות, הכל בהדרגה. וזה מתחיל אצל תינוק בשנותיו הראשונות, אם הוא יתרגל כל פעם שבוכה שמיד נותנים לו אוכל הוא יתרגל לזה. אבל אם נותנים לו לבכות קצת ולא מספקים לו מיידית את הצורך שלו, ככה מרגילים אותו לדחות את הסיפוק היצרי. וצריך ללכת עם הדבר הזה בהדרגה. ויש להוסיף שלדחות קצת כן את הצרכים האמיתיים יש לתת לו כשצריך. רבי שלמה הופמן.

שאלה בחושן משפט: מעשה באחד שחיתן את בתו ובסיום האירוע בקש מחברו את רכבו בשביל שיוכל להוביל את הזוג לביתם יחד עם כל המתנות. למעשה הוא הוריד את הזוג והשאיר את המתנות ברכב, מה שגרם לפירצה הקוראת לגנב לבוא לנפץ את הרכב ולרוקן אותו. האם השוכר חייב על הנזק שקרה לרכב בגלל שהשאיר שם את המתנות? **תשובה:** מצינו שנחלקו השו"ע והרמ"א באדם ששאל סוס מחברו לרכב עליו בדרך מוסכמת והא נשדד בדרכו, דעת השו"ע שזה כמתה מחמת מלאכה. ודעת הרמ"א שיש לחייב משום שיכול להיות שהליסטים היו תובעים אותו גם בביתו. וא"כ אולי נחלקו בזה.

מדור זה יש להימנע מלקרוא בשבת: רעיונות של השבוע: א. פתרון בעיית הסוכר הרותח שלא יקפוץ בהכנת הקוגל: מכינים את הסוכר בסיר ללא שמן (עם שמן זה יוצא מר), כשהסוכר מוכן שמים אטריות יבשות (!!!), ורק אחר כך שופכים את המים על האטריות היבשות. הרעיון: כשהאטריות יבשות הם כמו רשת הרמטית שמונעת קפיצות מסוכנות, בדוק ומנוסה. (אפשר להכין יחד עם תינוק ביד). **ב.** טיפים לייבוש נעלים רטובות. למלאות את תוך הנעל בנייר עיתון. מחולל פלאים מהר. **ג.** כיצד להוריד כתמי בוץ מבגדים לבנים? לשים מעל נייר עיתון ולגהץ (לא דף מבריק אלא כמו עיתון) ולגהץ-יורד בשנייה. לא נבדק על שעווה. **ד.** הסרת ריחות או כתמים מהידיים - למרוח חומץ... או אפשר למרוח שמן למאכל ומעט סבון, לשפשף ולשטוף... **ה.** לכביסת גרביים מוסיפים מעט חומץ תפוחים בתא המרכך... מועיל לנטרול ריחות ומניעת חיידקים.. **ו.** להקטין את ריח הטיגון בבית - יש לשים קערה קטנה עם חומץ ליד המחבת **ז.** להסרת ריחות ולכלוך מקרש חיתוך - למרוח לימון... להמתין... ולשפשף במעט מלח – ולשטוף. מתוק מרווח לצמא.

איש את רעהו יעזרו: למי שיש פתרונות לבעיות דלהלן שישלח למיל שבסוף העלון: א. האם ידועה למישהו תרופה לפוליפים באף חוץ מלעשות ניתוח. **ב.** רעיון להשכבת ילדים בלילה.

בפרשתנו כצאתי את העיר אפרוש כפי. וברש"י אבל בתוך העיר לא התפלל לפי שהיתה מלאה בגילולים ולא רצה להתפלל במקום הטינופת, דאסור להזכיר ש"ש במקום הטינופת. **יש לדון** האם מותר לברך כנגד מי הנטילה של שחרית. בשער"ת או"ח ד ח. מביא מהברכי יוסף שהוא בכלל דבר המטונף שאסור לומר ע"י דבר שבקדושה. ויש שחלקו, והם הדברי חיים מצאנז וכ"ה בדברי יקותיאל, והמקל יש לו על מי לסמוך. **לעניין הדין כשאדם התפלל** או עשה קידוש, או ברך ברכת המזון במקום שהיה שם טינוף, כגון התפלל ע"י ילד עם טיטול מלוכלך בצואה, אז הדין הוא כך: אם התינוק בחדר ולא היה ממנו ריח ואין סיבה לחשוש שמא יש אצלו טינוף אינו חייב לגשת לבדוק, ולכן אף אם בסוף התברר שהיה שם טינוף אינו חוזר ומתפלל ומברך. אבל אם יש ספק מכל סיבה שהיא, אז הוא חייב לבדוק ואם פשע ולא בדק אז הדין הוא כך: לגבי תפילה חוזר ומתפלל, ולגבי קידוש, ברכת המזון ושאר ברכות המשנ"ב נשאר בזה בספק וע"כ ייצא יד"ח ממישהו אחר. ואם ידע שיש לכלוך והתפלל וברך אז חוזר ומברך ומתפלל. ובמקום שמסתפק האם הלכלוך היה קודם או לא ויש לו ע"מ לסמוך שיכול להיות שזה קרה רק כעת, אפשר לתלות שזה קרה יותר מאוחר ולא חוזר ומתפלל. וכ"א ישאל לרבותיו.

המשך הלכות שבת מהספר מנחת איש לרבי אברהם ישעיה שפירא שליט"א: **ברירה בשני מיני אוכל:** איסור ברירה אינו רק בתערובת אוכל ופסולת, אלא גם בשני מיני אוכל שמעורבים זה בזה יש איסור ברירה כאשר מפריד מין אחד מחבירו, ולא הותרה אלא לקיחת אותו המין שרוצה לאוכלו ודוקא שיקחנו בידו מן התערובת ולאלתר, ואם רוצה לאכול עתה את שניהם יוכל להפרידם זה מזה אם עושה זאת בידו. **ומה הגדר של שני מינים:** מיני אוכל ששונים בשמם זה מזה או ששונים בטעמם ואפילו אם שמם שוה, הרי הם חשובים שני מינים ואסור להפרידם בשבת אלא באופן המותר, וכן גם בכלים ובגדים [שגם בהם יש איסור בורר], כל ששמם שונה זה מזה או אפילו אם שמם שווה אבל שימושם שונה זה מזה, וכגון צלחת עמוקה המיועדת לאכילת מרק המעורבת עם צלחת שטוחה וכדומה, הרי הם נחשבים שני מינים.

הלכות שמיטה המצויות. המשך דיני סחורה בפירות שביעית: הצורה שניתן לקנות פירות שביעית: נחלקו גדולי עולם לענין פירות נכרי האם נוהג בהם קדושת שביעית. אמנם לכו"ע אין איסור סחורה מהגוי ומותר לקנות פירות שביעית מהגוי בעל הקרקע. וכן יכול לקנות ממנו במשקל או באריזות ולא צריך לקנות באומד, לכן הצורה לקנות פירות שביעית היא ע"י שממנים את ועד הכשרות או את הסיטונאים לשליחים לקניית הפירות, והם קונים ישירות מהגוי, ומקבלים שכר רק על מה ששילמו תמורת הפירות ועל ההוצאות שהיו להם.

נמצא בעיר אחרת ולא חתם לרשת זו שליחות: חנויות שהמכירה בהם מתבצעת על בסיס שליחות, רשאי גם אדם שלא חתם ומינה אותם שליח להיכנס לפחות באופן ארעי לקנות שם פירות. כי אומדים את דעת אלו שחתמו ומינו שליחות שכללו בכוונתם למנות אותם לשליח לכל הנצרך לכך.

כאשר קונים פירות שביעית על סמך מינוי שליחות מאחר ואינו נחשב כמכירה מותר למוכרם באריזות רגילות. קנה פירות שביעית בטעות בחנות ללא שליחות, גם באופן שודאי נעשה בו איסור סחורה המאכל לא נאסר באכילה. קנה סלטים וכדו' של היתר מכירה מותר לו להחזיר לחנות ולקבל את הכסף חזרה ואין בזה משום סחורה.

חידות

שינון הפרשה לפי סדר הא'–ב'. התשובות בסמוך לשאלות. מתאים גם לשאול את הילדים: א. הפה של משה? **אהרן. ב.** באיזה מכה התאחדו שני נוגדנים? **ברד** היה בו אש ומים. **ג.** מה מילאו הצפרדעים את כל ה? **גבול. ד.** איזה מכה היתה בעצים ובאבנים? **דם. ה.** מה עשו המצרים לצפרדע שיצאה מהיאור? **היכו. ו.** פרוש למילה והפלתי? והפרשתי. **ז.** מה עשה משה לפיח הכבשן? **ז**רק השמימה. **ח.** מה עשה ה' ללב פרעה? **ח**יזק. **ט.** איך התורה קוראת למילה עדיין? **ט**רם. **י.** מי הוא פוטיאל? **י**תרו. **כ.** באיזו מכה ראו המצרים את אצבע אלוקים? **כ**ינים. **ל.** ה' הכביד את? **לב** פרעה. **מ.** ולא שמעו אל משה? **מ**קוצר רוח ומעבודה קשה. **נ.** באיזו זרוע הקב"ה הוציא את בני ישראל? **נ**טויה. **ס.** מכת דבר פגעה ב? **ס**וסים. **ע.** מה היה משה? **ע**רל שפתים. **פ.** בן אליעזר? **פ**נחס. **צ.** מי נכנס לתנור? **צ**פרדעים. **ק.** בעל מחלוקת שמובא בפרשה? **ק**רח. **ר.** מה היה מהדגים לאחר שמתו? **ר**יח רע. **ש.** בן כמה היה משה כשבא לפרעה בן? **ש**מונים. **ת.** איך נקרא נחש? **ת**נין.

שמות ספרים בפרשה: מטה משה. מטה אהרן.

חידון משלים (יידע תורני) חלק ב': א. מי נמשל לקשת בענן? **ב.** מי נמשל לאש? **ג.** מי נמשל לאגוז? **ד.** מי נמשל לתמר? **ה.** מי נמשל לפרים, אילים ושעירים? **ו.** מי נמשל לחץ? **ז.** מי נמשל לשחר?

תשובות: א. מראה כהן. "כדמות הקשת בתוך הענן" (סדר עבודת יוה"כ). **ב.** "נמשלו דברי תורה כאש" (תענית ז:). **ג.** "למה נמשלו תלמידי חכמים לאגוז? לומר לך: מה אגוז זה, אף על פי שמלוכלך בטיט ובצואה – אין מה שבתוכו נמאס, אף תלמיד חכם, אף על פי שסרח – אין תורתו נמאסת" (חגיגה טו:). **ד.** "צדיק כתמר יפרח" **ה.** אומות העולם. "ואת הצפור לא בתר" - רש"י: לפי שהאומות עכו"ם נמשלו לפרים ואילים ושעירים. (בראשית טו י). **ו.** "נמשל לשון הרע לחץ, כי המושך בקשת פעמים רבות ישלח חציו באדם ולא נודע מי הכהו" (שערי תשובה ג רז). **ז.** אסתר. (יומא כט:).

מקורות לפתגמים ידועים: אדם דואג על איבוד דמיו ואין אדם דואג על איבוד ימיו. ספר עקידת יצחק שער נט. **אין דבר** העומד בפני הרצון! אין לזה מקור קדום. יש דברים דומים.

חידות לפרשת שבוע: א. איזה שם בפרשה הוא שש לחלק לשניים, החצי השני שווה שבע? **ב.** איזה מכות היו פעמיים? **ג.** איזה צד הוא שם בפרשה? **ד.** איזה שם של בעל חיים בפרשה

הלכות בפרשה ועניני היום

הוא נקרא בשם בעל חיים אחר לפי רש"י? **ה.** איזה אבר בפרשה השתנה אצל פרעה לאבר אחר (בשמו)? **ו.** היכן בפרשה אחד מיג' מידות שהתורה נדרשת בהן?

חידות ידע תורני: ז. מתי מחייבים אדם לעשות מלאכה בשבת אף שאי"ז פק"נ? **ח.** היכן מוזכרת לראשונה מגפה בתורה? **ט.** בידוד בעם ישראל מן התורה מנלן? **י.** זריקה מן התורה מניין? **יא.** מקור לתפילה במרחב הפתוח? **יב.** היכן מצינו בשבת שניים שעשו מלאכה חייבים ואילו כשנעשה ע"י יחיד פטור?

חידות לשאול את הילדים: יג. איך יכול להיות שאדם יוציא משהו מהמקפיא, יניח על השולחן או על השיש והוא ילך מהחדר, יעבור זמן מה והוא יחזור והדבר ייעלם בלי שאף אדם או כל עניין אחר נכנסו לחדר? **יד.** איך יכול להיות בן של אבא שלי ולא אח שלי? **טו.** איזה דבר לא נהנה ממנו לא באכילה לא בשתייה ולא בריח ולא בראייה ולא נתפס ומברכים עליו? **טז.** איזה בעלי חיים (לפחות 4 הם שם של בת? **יז.** איזה דבר שיש לו טעם מכניסים אותו לפה ולא מברכים עליו? **יח.** איזה ירק הוא אח חום לבן או ירוק או סגול? **יט.** באיזה ירק בשמו אפשר לשמוע את הקול של הרבי?

תשובות: א. אלישבע מורכב משש אותיות וכשנחלק אותו לשניים ייצא שהחצי השני הוא שבע. **ב.** צפרדע כינים ארבה היו גם במכת ערוב שאז הגיעו כל סוגי החיות כולל הנ"ל. וכן בארבה היה גם חושך. **ג.** ו טו, מובא השם ימין. **ד.** ויהי לתנין אומר רש"י שהוא נחש ז י. **ה.** הלב של פרעה נהפך לכבד כי כתוב כי כבד לב פרעה ז יד. **ו.** ו יב וברש"י. **ז.** שו"ע או"ח שמד' ההולך במדבר יעשה כל יום כדי מלאכתו. **ח.** "כי בפעם הזאת אני שולח את כל מגפותי" (שמות ט יד). **ט.** "הן עם לבדד ישכון" (במדבר כג, ט). **י.** "וזרקו את הדם על המזבח סביב" (ויקרא א ה). **יא.** "ויצא יצחק לשוח בשדה" (בראשית כד סג). **יב.** קיפול טלית ע"י אחד לצורך שבת מותר, וע"י שניים שנראה כמתקן מנא אסור. שבת קיג . **יג.** הוציא קרח. **יד.** אני בעצמי. **טו.** רעמים. **טז.** יונה, יעל, דבורה, חולדה, רחל. **יז.** משחת שיניים. **יח.** בצל. **יט.** קולורבי.

חידון משמעויות מילים לפרשת וארא

ז' משמעויות למילה פלא

פלא - מובדל ומופרש. "והפליתי ביום ההוא" רש"י: "והפרשתי וכן והפלה ה' וכן לא נפלאת היא ממך לא מובדלת ומופרשת היא ממך" (שמות ח יח).

פלא - דבר שלא יתכן בדרך הטבע. "נורא תהלות עושה פלא" משך חכמה: פירוש, דפלא נאמר על דבר שישפוט השכל שהוא לא יכול להיות טרם שיראה בעיניו (שמות טו יא).

פלא - "לפלא נדר" רש"י: לפרש (במדבר טו ג).

פלא - ממונה. מופלא שבביי"ד, תוס': אחד ממונה על כולם (סנהדרין טז:).

פלא - מומחה. מופלא שבביי"ד, תוס': מומחה. (סנהדרין פז.).

פלא - ראש ישיבה. מופלא של ביי"ד, רמב"ם פירוש המשניות: הוא ראש ישיבה (הוריות ד:).

פלא - דבר סתום. "במופלא ממך אל תדרוש" רש"י: דבר המובדל ומופרש ממך, שלא רצה הקב"ה לגלות לך (חגיגה י"ג.).

הגיגים המיועדים למי שיש לו תועלת מזה

אם כבר מזדמן לך ללכת עם מעיל גשם ארוך, למה שלא תשים שני כפתורים מאחורה, שיהיה יותר מרשים כמו פראק.

אחד מוצא את עצמו בועט באבן ושם לו מטרה להגיע איתה עד הבית.

גם אתה מוצא את עצמך מול מחשב עושה ריבועים עם העכבר על השולחן עבודה?

אמצעי תשלום נפוץ: מזומן / אשראי / צ'ק / אבא...

רק אצלנו: בהזמנה לחתונה אתה מגלה ש'יוסי' החבר שלך כבר 15 שנה הוא בעצם 'מנחם דוד יוסף'.

רק אצלנו: בחתונה כל אחד לוקח את הברכון / השי, גם את של זה שלידו, שהרי 'ממילא הוא לא צריך את זה'.

כשמרימים את החתן על פלטת שולחן תמיד יש אחד שיצעק 'אבל זה מזבח'.

איזה עצבים זה להתעצבן, ממש מעצבן.

שאלו מישהו: למה אתה מעשן 2 סיגריות יחד? ענה: אחד בשבילי ואחד בשביל אחי שבכלא, אסור שם לעשן. למחרת ראוהו רק עם סיגריה אחת. מה קרה אחיך השתחרר מהכלא? - לא, הוא עדיין בכלא , אבל אני הפסקתי לעשן.

אפשר לצאת מהעבודה כמה דקות יותר מוקדם? טוב אז 468 דקות זה בסדר?

רק בישראל לטילים על הכרמל קוראים טפטוף, ולטפטוף סופה.

אנשים שאומרים להם בוקר טוב והם עונים בוקר, מה הם עושים עם הזמן הזה שחסכו?

חצי מהחיים שלי בחורף מתבזבזים בלבדוק האם תנור האמבטיה כבוי או שצריך למשוך עוד פעם בחוט.

שני דברים שמוציאים אותי מדעתי: כשאני פותח את פקק הקולה ואין צליל של גזים, וכשאני פותח חלב בקרטון ויש כזה צליל.

הצעת שם לסופה הבאה: כאילו.

כבר יומיים שליברמן לא אמר שום שטות. יכול להיות שהוא צרוד?

השר מתן כהנא מתכוון למנות רב ממלכתי להדלקה במירון. ונשאלת השאלה: לא עדיף לתת לנציג רע"ם להחליט מי ידליק במירון מאשר לנציג הרפורמים?

שמנדלבליט יחליט אם להטיל קלון על דרעי? נו, באמת.

אין בין מי שלובש כיפת בנט לבין מי שלא לובש כיפת בנט אלא כיפת בנט בלבד.

האגו של היום זה לא האגו של פעם. פעם מקומו של האגו היה בצד.

משהו קליל: קיבלתי קנס כבד על אכילת ביצה קשה ברכבת הקלה, ולקחתי את זה כבד מאוד.

אשתי הודיעה לי שהגיעו שתי תשובות, אחת מהישיבה שרשמנו בה את הבן ואחת ממעבדת הקורונה. נו מה התשובות? שאלתי בדריכות. אחת חיובית ואחת שלילית, ענתה. יופי, ממי התשובה חיובית וממי שלילית? - אהה, אני לא זוכרת עד כדי כך.

אין שמחה כשמחת הסבא שהנכד שלו לא דורש ממנו לראות את כל העבודות שלו מהגן.

הרגע הזה שאתה מחכה למעלית הבאה, וכשהיא מגיעה נפתחת הדלת ובדיוק מולך יוצא ממנה מישהו לאט לאט, וכשהוא כבר זז הצידה לא נשאר לך מקום להיכנס.

השדכן לאבי המיועדת: הבחור ביחסים מאוד טובים עם המשגיח בישיבה. אין בחור בישיבה שהמשגיח מדבר איתו כל כך הרבה.

ממטבחו של שף שרגא: רגל קרושה בציפוי קריספי.

עברנו את הקיץ, נעבור גם את החורף.

למה לא עושים בברית כיבוד "מהקוואטר"?

אחרי שהממשלה החליטה שהיא סוגרת את השמים, נפתחו ארובות השמים וירדו גשמים בשפע.

הבן שלי שם שתי שכבות של משחת שיניים על המברשת, אז קניתי לו משחת שיניים בטעם וופל לימון

יהודי בירך הגומל בשבת, כשנשאל מדוע הוא השיב: "ביום שישי נעלמו לי המכנסיים של שבת, תארו לכם מה היה קורה אם הייתי בתוכן בזמן שהן נעלמו"...

תודה רבה לכל מי שקורא את העלון בשעת האוכל ולא בשעת חזרת הש"ץ יה"ר שיזכה תמיד להיות מרוכז בחזרת הש"ץ לכל מילה היוצאת מפי החזן ויזכה שיחכו לו בשמו"ע. אני רוצה להודות באופן מיוחד לאדם הנפלא הנותן ליבו ונפשו למען התורה ולומדיה, איש חכם ונבון, אהובם של הבריות, מתמיד אגדי, גאון מופלג בכל חלקי התורה וההלכה, איש הלכה בכל רמ"ח אבריו, בקי עצום גם במדרשים נדירים מאוד, רבים משתוקקים ללמוד עמו בחברותא, תורתו מתבדרת בבתי המדרש השונים בהם הוא מגדיל שם תורה ויר"ש **רבי אריאל גולדפרב שליט"א** מרבני הליכות משה ובית השם. יה"ר שימשיך לתת מעצותיו המחכימות והאהובות בחן ובחסד. **תודה מיוחדת** לבחור השקדן המופלג בן העליה האצ"ל בתורה ובמידות, המתמיד הנורא שלומד דף ועוד דף מתוך הבנה ובבהירות עצומה, עדיו לגדולות ונצורות, פיו מפיק מרגליות חכם ונבון, בע"ה גדול הדור הבא הבחור החשוב **דוד נתנאל ברלין נ"י** בחיר ישיבת עטרת התורה בירושלים. יה"ר שיאיר את העולם בתורתו.

אלו שניתן להשיג אצלם את העלון.

ניתן להשיג את העלון בבני ברק: צמוד לכניסה לתלמוד תורה כתב סופר מצד שמאל של הכניסה, בקופסה בפינה בחצר ברחוב סוקולוב 23. **ובבית הכנסת בית אהרן** רחוב רד"ק. **ובביהמ"ד המרכזי מניין אברכים 'פרדס כץ'** רחוב אבוחצירא 9, **ובכולל 'מורשה ודעת' (בית כנסת הגדול)** בספריה בקומה ראשונה (חברון) בכניסה המערבית בקלסר ירוק. וכן בשאר המקומות ואצל המפיצים הקבועים ובראשם איש המוסר רבי ידידיה זר שליט"א. **אין לקחת יותר מעלון אחד בשום מקום ללא אישור.** כמו"כ ניתן להשיג את העלון **במודיעין עילית** (לא כמות) החל מיום חמישי בערב בשעה 7:37 בכניסה לחנות ש.מ.ח. – שרותי משרד רחוב רשב"י 49. **כן ניתן להשיג בהר יונה נוף הגליל** אצל מנחיל התורה רבי שמחה שולמן שליט"א שאין מי שלא רוצה להיות במחיצתו בגן עדן. **כן ניתן להשיג בירושלים** בישיבת מיר אצל המכיר טובה הגדול במיר רבי דוד רוטשילד שליט"א. או אצל האיש בעל לב הזהב, שכולם אוהבים אותו אהבת נפש ואומרים עליו אשרי יולדתו, הדמות של ישיבת מיר רבי אבי פרידנר שליט"א. **בבית שמש** אצל המשקיע הגדול ומורם התורה רבי נחום זכריש שליט"א בבית הכנסת אור אליהו. **וכן** בישיבת מרן הגר"מ שטרנבוך - חבקוק הנביא 7 רמה ג'. **בנתיבות** ב'בית בוכריס'. **באשדוד:** בית הכנסת החיד"א רובע ג' רחוב יצחק הנשיא. **ברחובות** בישיבת מאור התלמוד, אצל הבחור הנותן ליבו ונפשו למען הכלל ישי רוט שליט"א. **בירוחם** אצל הגאון הבקי רבי מיכאל גולדנברג שליט"א. **בקרית גת** בביהכ"נ שומרי אמונים מיום ששי. **בעוצם** בישיבת נר זרח. **ברכסים** אצל הדמות של רכסים רבי יוסף המאירי שליט"א כולל נר ישראל גבעה ב. **ברעננה** אצל משפחת זכאי המיוחדת והנפלאה רחוב נעמי שמר 9/5 טלפון-052-6903395 **במנצ'סטר הצדיק האמיתי, ואיש האמת** רבי שמואל א. הורביץ שליט"א מחשובי וצדיקי אנגליה: +447425793110.

לקבלת העלון בפקס יש להתקשר לטלפון: 03-6180383 .

כמו"כ העלון נמצא ב'כל העלונים' בעיצוב בשם 'לבית התורני'. וכן העלון (מלבד ההערות שבסופו) מופיע ב'קובץ גליונות'.

ניתן להוריד את העלון בעמדות קול הלשון וכן את העלונים של כל הארבע שנים האחרונות. הדרכה: נכנסים לקול הלשון. מקישים על חיפוש רבנים. לכתוב מערכת שבתי. מקישים על פתח תיקיה. מקישים על תיקיית הורדת גליונות. מקישים על לבית התורני. ומורידים מה שרוצים. אפשר להוריד שם את כל הגליונות של שלוש וחצי השנים האחרונות.

כמו"כ ניתן להשיג במיל: 456alon@gmail.com

יש לדייק במייל ולכתוב קודם 456 ואח"כ alon@gmail.com

להשתתפות בהוצאות העלון לפנות: 0527633431. או

ב'נדרים פלוס'-רשת הכוללים פרדס כץ-עלון, (שלוחה 2422). זכות הרבים תלוי' במסיעים! עלון בודד עולה לנו 15 אגורות

העלון מוקדש השבוע לחתן המופלג רבי יוסף מאיר (בן לידידינו מצדיקי ופארי הדור רבי שמואל קוזלוביץ שליט"א מליקווד שזכה להרבות מקומות תורה ויראה) לרגל שמחת נישואיו עב"ג הכלה שושנה בלימא בת יואל בשעטו"מ ביום ה' פרשת וארא בליקווד שבארה"ב.

ניתן לקבל את העלון בכתב יותר גדול במייל הנ"ל.